

Institut Lluís Vives de Sants (Barcelona)

DISTÀNCIES ASTRONÒMIQUES

ACTIVITAT 3 : Mida del sistema solar

Les lleis de Kepler s'estudien a segon de batxillerat i, amb aquesta activitat, hem fet una preparació per al curs vinent. Enguany, a primer, s'han treballat qüestions com: radis de trajectòries, velocitats lineals, velocitats angulars, períodes de revolució, força de gravitació que es relacionen amb aquesta pràctica.

Hem comentat a classe l'evolució històrica des de la teoria geocèntrica fins a la heliocèntrica i com els resultats que s'obtenen en les observacions poden corroborar o negar les teories científiques.

Procediment seguit:

Per tal d'il·lustrar i complementar la introducció teòrica dels conceptes el·lipse, focus, excentricitat, òrbites de planetes, models astronòmics,... i fer-los una mica més atractius han vist un vídeo a mode de presentació:

<http://www.acienciasgalilei.com/videos/kepler.htm>

A continuació han entrat en adreces web que contenen animacions *per visualitzar* com es mouen els planetes, com canvien les seves velocitats i per conèixer les lleis de Kepler:

<http://concurso.cnice.mec.es/cnice2006/material121/unidad3/kepler.htm>

<http://www.santillana.cl/fis2/fisica2u3a8.htm>

http://recursos.educarex.es/escuela2.0/Ciencias/Fisica_Quimica/Laboratorios_Virtuales_de_Fisica/Leyes_de_Kepler/

Després d'aquesta part descriptiva, ha arribat el moment de fer càlculs.

Han aplicat l'expressió matemàtica de la 3a llei, que figura en el dossier, i així han determinat els valors dels semieixos de les òrbites en UA. Posteriorment han transformat les UA a km emprant el resultat obtingut de la distància Terra-Sol en l'activitat 1.

Cada grup de nois ha completat la seva taula, com la que s'inclou el dossier de l'alumne.

Resultats:

Per fer més fàcil la comparació entre grups, hem traslladat els resultats a aquesta graella general de tota la classe.

Planeta	Període de translació (anys)	Semi-eix de l'òrbita (UA)	Semieix de l'òrbita (km) Grup 1 UA trobada= 161 700 000 km	Semieix de l'òrbita (km) Grup 2 UA trobada= 158 500 000 km	Semieix de l'òrbita (km) Grup 3 UA trobada= 152 400 000 km	Semieix de l'òrbita (km) Grup 4 UA trobada= 189 000 000 km	Semieix de l'òrbita (km) Grup 5 UA trobada= 153 500 000 km	Semieix de l'òrbita (km) Grup 6 UA trobada= 165 000 000 km
Mercuri	0,241	0,3873	62 626 410	61 387 050	59 024 520	73 199 700	59 450 550	63 904 500
Venus	0,615	0,7232	116 941 440	114 627 200	110 215 680	136 684 800	111 011 200	119 328 000
Terra	1,000	1,0000	161 700 000	158 500 000	152 400 000	189 000 000	153 500 000	165 000 000
Mart	1,880	1,5233	246 317 610	241 443 050	232 150 920	287 903 7000	233 826 550	251 344 500
Júpiter	11,860	5,2006	840 937 020	824 295 100	792 571 440	982 913 400	798 292 100	858 099 000
Saturn	29,420	9,5300	1 541 001 000	1 510 505 000	1 452 372 000	1 801 170 000	1 462 855 000	1 572450 000
Urà	83,750	19,142	3 095 261 400	3 034 007 000	2 917240 800	3 617 838 000	2 938 297 000	3 158 430 000
Neptú	163,720	29,927	4 839 195 900	4 743 429 500	4 560 874 800	5 656 203 000	4 593 794 500	4 937 955 000
Plutó	248,020	39,475	6 383 107 500	6 256 787 500	6 015 990 000	7 460 775 000	6 059 412 500	6 513 375 000

La columna del semi-eix de l'òrbita en UA, l' han omplert col·lectivament , tots els grups coincideixen en aquest conjunt de valors que procedeixen de l'aplicació de la 3ª llei i dels períodes de translació.

Comentaris i conclusions:

Hem vist com han repercutit en els valors finals de les distàncies el fet de mesurar amb més o menys precisió les coordenades de les projeccions de Venus sobre el Sol.

Han observat que no coincideixen exactament els valors de la 2ª columna (semi-eix de l'òrbita) del dossier amb els calculats a classe.

També, al llarg del procés hem anat cometent errors en els arrodoniments, però creiem que la causa principal de què sortissin resultats diferents és la mesura en mm, que vam fer inicialment. Els regles tenen poca resolució i les percepcions personals són diferents.

Errors comesos, respecte el veritable valor de distància Terra-Sol:

	ΔV (distància en mm entre les imatges de Venus)	Diàmetre de la imatge del Sol en mm	Distància Terra-Sol calculada (km)	Desviació (km) = Valor calculat – valor real	% error
Grup 1	3	185	161 700 000	12 102 130	8,1
Grup 2	3,04	184	158 500 000	8 902 130	5,9
Grup 3	3,16	184	152 400 000	2 802 130	1,9
Grup 4	2,55	184	189 000 000	39 402 130	26,3
Grup 5	3,16	185	153 500 000	3 902 130	2,6
Grup 6	2,92	185	165 000 000	15 402 130	10,3

Fotografies del treball previ a la pràctica (aula d'informàtica):

